Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 1 października 2026 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2011/7/UE – Zwalczanie opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych – Artykuł 1 ust. 1 i 2 – Zakres stosowania – Artykuł 2 pkt 4 – Pojęcie „opóźnienia w płatnościach” – Artykuł 6 – Stała minimalna kwota w wysokości 40 EUR stanowiąca rekompensatę dla wierzyciela za poniesione przez niego koszty odzyskiwania należności – Warunki – Ogólna zasada prawa Unii zakazująca nadużycia prawa

W sprawie C-209/25

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie (Polska) postanowieniem z dnia 1 lipca 2024 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 18 marca 2025 r., w postępowaniu:

Premium Food Kebab sp. z o.o.

przeciwko

Cydonia sp. z o.o.,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: C. Lycourgos, prezes izby, O. Spineanu-Matei, S. Rodin, N. Piçarra (sprawozdawca) i N. Fenger, sędziowie,

rzecznik generalny: T. Ćapeta,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu rządu polskiego – B. Majczyna oraz D. Lutostańska, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej – D. Milanowska oraz M. Owsiany-Hornung, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: polski.

podjąwszy, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzeczniczki generalnej, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 6 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz.U. 2011, L 48, s. 1) oraz ogólnej zasady prawa, zgodnie z którą podmioty prawa nie mogą powoływać się na normy prawa Unii w sposób noszący znamiona oszustwa lub nadużycia.

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Premium Food Kebab sp. z o.o. (zwaną dalej „PFK") a Cydonia sp. z o.o., dwiema spółkami prawa polskiego, w przedmiocie powództwa PFK o zasądzenie od Cydonii zapłaty stałej kwoty 40 EUR z powodu opóźnienia w płatności faktury.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Motywy 12, 16 - 19 i 28 dyrektywy 2011/7 mają następujące brzmienie:

„(12) Opóźnienia w płatnościach stanowią naruszenie postanowień umowy, które stało się korzystne finansowo dla dłużników w większości państw członkowskich z uwagi na naliczanie niskich lub zerowych odsetek za opóźnienia w płatnościach lub powolne procedury ściągania należności. Konieczna jest więc zdecydowana zmiana w kierunku kultury szybkich płatności, w ramach której wszelkie zapisy uniemożliwiające naliczanie odsetek należy zawsze uznawać za rażąco nieuczciwy warunek umowy lub praktykę, w celu odwrócenia tej tendencji i zniechęcenia do przekraczania terminów płatności. Zmiana ta powinna również obejmować wprowadzenie szczegółowych przepisów dotyczących terminów płatności i rekompensaty dla wierzycieli za poniesione koszty oraz, między innymi, na zapisie, że wykluczenie prawa do rekompensaty za koszty odzyskiwania należności powinno być uważane za rażąco nieuczciwe.

[…]

(16) Niniejsza dyrektywa nie powinna zobowiązywać wierzycieli do żądania zapłaty odsetek za opóźnienia w płatnościach. W przypadku opóźnień w płatnościach niniejsza dyrektywa powinna umożliwiać wierzycielowi naliczanie odsetek za takie opóźnienia w płatnościach bez uprzedniego powiadomienia o niedokonaniu płatności lub innego podobnego powiadomienia przypominającego dłużnikowi o obowiązku zapłaty.

(17) Płatność dłużnika powinna być uważana za opóźnioną, a zatem uprawniającą do odsetek za opóźnienia w płatnościach, w przypadku gdy wierzyciel nie dysponuje należną kwotą w stosownym terminie, pod warunkiem że wypełnił swoje zobowiązania prawne i umowne.

(18) Faktury równają się wezwaniom do zapłaty i są ważnymi dokumentami w łańcuchu transakcji dostawy towarów i świadczenia usług, między innymi do celów ustalenia terminów płatności. […]

(19) Konieczna jest uczciwa rekompensata za ponoszone przez wierzycieli koszty odzyskiwania należności w związku z opóźnieniami w płatnościach, aby zniechęcić do opóźnień w płatnościach. Koszty odzyskiwania należności powinny obejmować również odzyskiwanie kosztów administracyjnych oraz rekompensatę za koszty wewnętrzne poniesione z powodu opóźnień w płatnościach, w odniesieniu do których niniejsza dyrektywa powinna przewidzieć stałą minimalną kwotę, którą można połączyć z odsetkami za opóźnienia w płatnościach. Rekompensata w postaci stałej kwoty powinna mieć na celu ograniczenie kosztów administracyjnych i wewnętrznych związanych z odzyskiwaniem należności. Rekompensata za koszty odzyskiwania należności powinna zostać ustalona bez naruszania przepisów prawa krajowego, zgodnie z którymi sąd krajowy może przyznać wierzycielowi rekompensatę za każdą dodatkową szkodę powstałą w związku z opóźnieniem w płatnościach dłużnika.

[…]

(28) Niniejsza dyrektywa powinna zakazać nadużywania swobody zawierania umów na niekorzyść wierzyciela. […] Niniejsza dyrektywa nie powinna mieć wpływu na przepisy krajowe dotyczące sposobu zawierania umów lub regulujące ważność warunków umów, które są nieuczciwe wobec dłużnika”.

4 Artykuł 1 tej dyrektywy, zatytułowany „Przedmiot i zakres stosowania”, stanowi:

„1. Celem niniejszej dyrektywy jest zwalczanie opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych, aby zapewnić właściwe funkcjonowanie rynku wewnętrznego, wspierając tym samym konkurencyjność przedsiębiorstw, a w szczególności [małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)].

2. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do wszystkich płatności, które stanowią wynagrodzenie w transakcjach handlowych.

[…]”.

5 Zgodnie z art. 2 wspomnianej dyrektywy:

„Do celów niniejszej dyrektywy zastosowanie mają następujące definicje:

1) »transakcje handlowe« oznaczają transakcje między przedsiębiorstwami lub między przedsiębiorstwami a organami publicznymi, które prowadzą do dostawy towarów lub świadczenia usług za wynagrodzeniem;

[…]

4) »opóźnienia w płatnościach« oznaczają płatności, które nie zostały dokonane w umownym lub ustawowym terminie, w przypadku gdy spełnione są warunki określone w art. 3 ust. 1 lub w art. 4 ust. 1;

[…]”.

6 Artykuł 3 tej dyrektywy, zatytułowany „Transakcje między przedsiębiorstwami”, ma następujące brzmienie:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w transakcjach handlowych między przedsiębiorstwami wierzyciel był uprawniony do odsetek za opóźnienia w płatnościach bez konieczności przypomnienia, w przypadku gdy spełnione są następujące warunki:

a) wierzyciel wypełnił swoje zobowiązania umowne i prawne; oraz

b) wierzyciel nie otrzymał należności w odpowiednim czasie, chyba że dłużnik nie jest odpowiedzialny za opóźnienie.

[…]

3. W przypadku gdy warunki określone w ust. 1 są spełnione, państwa członkowskie zapewniają:

a) aby wierzyciel był uprawniony do odsetek za opóźnienia w płatnościach od dnia następującego po dacie płatności lub terminie płatności określonych w umowie;

[…]

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby termin płatności ustalony w umowie nie przekraczał 60 dni kalendarzowych, chyba że w umowie wyraźnie ustalono inaczej i pod warunkiem że nie jest to rażąco nieuczciwe wobec wierzyciela w rozumieniu art. 7”.

7 Artykuł 6 dyrektywy 2011/7, zatytułowany „Rekompensata z tytułu kosztów odzyskiwania należności”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wierzyciel był uprawniony do uzyskania od dłużnika co najmniej stałej kwoty 40 EUR, w przypadku gdy odsetki za opóźnienia w płatnościach stają się wymagalne w ramach transakcji handlowych zgodnie z art. 3 lub 4.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby stała kwota, o której mowa w ust. 1, była płacona bez konieczności przypomnienia jako rekompensata za koszty odzyskiwania należności poniesione przez wierzyciela.

3. Oprócz stałej kwoty, o której mowa w ust. 1, wierzyciel jest uprawniony do uzyskania od dłużnika rozsądnej rekompensaty za wszelkie koszty odzyskiwania należności przekraczające tę stałą kwotę poniesione z powodu opóźnień w płatnościach dłużnika. Mogłoby to obejmować koszty poniesione między innymi w związku ze skorzystaniem z usług prawnika lub firmy windykacyjnej”.

8 Artykuł 7 tej dyrektywy, zatytułowany „Nieuczciwe warunki umów i praktyki”, stanowi w ust. 1:

„Państwa członkowskie zapewniają, aby warunek umowy lub praktyka dotyczące daty lub terminu płatności, stopy procentowej odsetek za opóźnienia w płatnościach lub rekompensaty za koszty odzyskiwania należności uznawane były za niepodlegające wykonaniu albo stanowiły podstawę do roszczenia o odszkodowanie, jeśli są rażąco nieuczciwe wobec wierzyciela.

Przy rozpoznaniu, czy warunek umowy lub praktyka są rażąco nieuczciwe wobec wierzyciela w rozumieniu akapitu pierwszego, bierze się pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy, w tym również:

[…]

c) czy dłużnik ma jakikolwiek obiektywny powód odstępstwa od […] stałej kwoty, o której mowa w art. 6 ust. 1.

[…]".

Prawo polskie

9 Ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych z dnia 8 marca 2013 r. (Dz.U. z 2013 r., poz. 403), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym (Dz.U. z 2022 r., poz. 893), która transponuje dyrektywę 2011/7 do polskiego porządku prawnego, przewiduje w art. 7 ust. 1, co następuje:

„W transakcjach handlowych – z wyłączeniem transakcji, w których dłużnikiem jest podmiot publiczny – wierzycielowi, bez wezwania, przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie w transakcjach handlowych, chyba że strony uzgodniły wyższe odsetki, za okres od dnia wymagalności świadczenia pieniężnego do dnia zapłaty, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:

1) wierzyciel spełnił swoje świadczenie;

2) wierzyciel nie otrzymał zapłaty w terminie określonym w umowie".

10 Artykuł 10 tej ustawy stanowi:

„1. Wierzycielowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o których mowa w art. 7 ust. 1 lub art. 8 ust. 1, przysługuje od dłużnika, bez wezwania, rekompensata za koszty odzyskiwania należności, stanowiąca równowartość kwoty:

1) 40 [EUR] – gdy wartość świadczenia pieniężnego nie przekracza 5000 złotych [PLN];

[…]

2. Oprócz kwoty, o której mowa w ust. 1, wierzycielowi przysługuje również zwrot, w uzasadnionej wysokości, poniesionych kosztów odzyskiwania należności przewyższających tę kwotę".

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

11 W sierpniu 2020 r. Cydonia dokonała zakupu artykułów spożywczych od PFK, jednego ze swoich stałych dostawców, w ramach prowadzonej przez nią działalności gastronomicznej. Faktura wystawiona przez PFK za ten zakup wynosiła 4874,60 PLN (ok. 1218,00 EUR) i miała zostać zapłacona w dniu 3 września 2020 r. Cydonia zapłaciła tę fakturę w dniu 8 września 2020 r.

12 W dniu 23 maja 2023 r. PFK wniosła do Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie (Polska), który jest sądem odsyłającym, powództwo o zasądzenie od Cydonii na rzecz PFK stałej kwoty 40 EUR na podstawie art. 6 ust. 1 dyrektywy 2011/7. PFK nie zażądała odsetek za opóźnienie od kwoty wierzytelności, która jej zdaniem stała się wymagalna w dniu 4 września 2020 r.

13 Sąd ten stwierdza, że w dniu wystawienia faktury PFK i Cydonia utrzymywały od czterech lat stałe stosunki handlowe, w ramach których towary były dostarczane kilka razy w tygodniu, a zapłata za nie odbywała się niekiedy z kilkoma dniami opóźnienia, przy czym PFK nie dochodziła od Cydonii odsetek za opóźnienie. Dodaje on, że w chwili zbycia w październiku 2022 r. wszystkich udziałów w PFK na rzecz Funds Get Support spółka z o.o., spółki z siedzibą w Warszawie, nie stwierdzono żadnych zaległości w płatnościach ze strony Cydonii. Zdaniem tego sądu owa spółka nabywająca była ponadto niewiarygodna finansowo.

14 Sąd ten uważa, że PFK działa w sposób nieuczciwy, żądając zapłaty minimalnej stałej kwoty kilka lat po ustaniu jej stosunków handlowych z Cydonią w następstwie nabycia PFK przez nową spółkę. Wyjaśnia on, że PFK wytoczyła setki innych powództw przeciwko Cydonii o zapłatę takiej kwoty, nie żądając odsetek od wierzytelności głównych, wyłącznie w celu uzyskania dodatkowych zysków od dawnego kontrahenta, z którym nigdy nie miała ona rzeczywistego sporu w przedmiocie zapłaty.

15 W tych okolicznościach sąd odsyłający zastanawia się nad konsekwencjami, jakie należy wyciągnąć z orzecznictwa Trybunału dotyczącego warunków zapłaty minimalnej stałej kwoty przewidzianej w art. 6 dyrektywy 2011/7. Sąd ten uważa, że orzecznictwo to może zachęcać wierzycieli do wykorzystywania przepisów tego art. 6w sposób oczywiście instrumentalny i że artykułu tego nie można interpretować w ten sposób, iż stoi on na przeszkodzie temu, by sąd krajowy oddalił żądanie zapłaty stałej kwoty, jeżeli – mimo wykazania przez powoda opóźnienia w płatnościach – okoliczności, w jakich wystąpiono z tym żądaniem, wskazują, że jest ono nieuczciwe i sprzeczne z celami realizowanymi przez tę dyrektywę. Sąd krajowy powinien zatem ocenić takie żądanie z punktu widzenia nadużycia prawa podmiotowego, w tym prawa Unii.

16 Sąd odsyłający uważa ponadto, że każdemu żądaniu zapłaty stałej kwoty powinno towarzyszyć żądanie zapłaty odpowiednich odsetek za opóźnienie oraz że bezwarunkowe przyznanie tej rekompensaty, w tym w sytuacjach, w których opóźnienie w płatnościach jest nieznaczne, należy uznać za stanowiące nadużycie w ramach stałych stosunków handlowych.

17 W tych okolicznościach Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 6 ust. 1 [dyrektywy 2011/7] należy interpretować w ten sposób, że sąd krajowy może odmówić zasądzenia stałej kwoty rekompensaty z tytułu kosztów odzyskiwania należności, gdy okoliczności, w których uprawniony wystąpił o jej przyznanie, wskazują, że dochodzona rekompensata nie jest uczciwa, a wystąpienie z roszczeniem o zapłatę rekompensaty za koszty odzyskiwania należności jest sprzeczne z celami dyrektywy?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

18 Poprzez swoje jedyne pytanie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 6 ust. 1 dyrektywy 2011/7 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by sąd państwa członkowskiego oddalił powództwo wierzyciela o zapłatę minimalnej stałej kwoty przewidzianej w tym przepisie w okolicznościach, w których poprzez swoje zachowanie wierzyciel ten naruszył ogólną zasadę prawa, zgodnie z którą podmioty prawa nie mogą powoływać się na normy prawa Unii w sposób noszący znamiona oszustwa lub nadużycia.

19 Na wstępie należy zauważyć, po pierwsze, że sąd odsyłający nie wyklucza, w świetle okoliczności sprawy rozpatrywanej w postępowaniu głównym, że Cydonia nie znajdowała się w sytuacji opóźnienia w płatnościach wobec PFK w rozumieniu art. 2 pkt 4 dyrektywy 2011/7 i że w tych okolicznościach spółka ta nie byłaby uprawniona do żądania zapłaty stałej kwoty 40 EUR przewidzianej w art. 6 ust. 1 tej dyrektywy.

20 Po drugie, sąd odsyłający zauważa, że PFK tolerowała sporadyczne i niewielkie opóźnienia w płatnościach ze strony Cydonii z tego względu, że uznała ona, że bardziej korzystne było odstąpienie od dochodzenia zapłaty odsetek za opóźnienie w celu zachowania Cydonii jako klienta.

21 Do sądu odsyłającego należy zatem zbadanie, czy poprzez to zachowanie PFK w sposób dorozumiany przyznała, że Cydonia nie znajdowała się w sytuacji „opóźnienia w płatnościach” w rozumieniu art. 2 pkt 4 dyrektywy 2011/7 w chwili zapłaty faktury rozpatrywanej w postępowaniu głównym, czy też poprzez to samo zachowanie PFK zrzekła się praw, które wywodzi z art. 6 ust. 1 tej dyrektywy, ponieważ takie zrzeczenie się jest zgodne ze wspomnianą dyrektywą, o ile nastąpiło ono w sposób dobrowolny (zob. podobnie wyrok z dnia 16 lutego 2017 r., IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, pkt 33, 34).

22 Uściślisz powyższe, należy zauważyć, że dyrektywa 2011/7, zgodnie z jej art. 1 interpretowanym w świetle jej motywu 28, ma na celu zwalczanie opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych. Dyrektywa ta zakazuje nadużywania swobody zawierania umów ze szkodą dla wierzyciela i „nie powinna mieć wpływu na przepisy krajowe dotyczące sposobu zawierania umów lub regulujące ważność warunków umów, które są nieuczciwe wobec dłużnika”.

23 Pojęcie „opóźnienia w płatnościach” zostało zdefiniowane w art. 2 pkt 4 wspomnianej dyrektywy jako płatności, które nie zostały dokonane w umownym lub ustawowym terminie. Jak wynika z motywu 18 tej dyrektywy, faktury równają się wezwaniom do zapłaty i są ważnymi dokumentami w łańcuchu transakcji handlowych do celów ustalenia terminów płatności.

24 Ponieważ dyrektywa 2011/7 obejmuje, zgodnie z jej art. 1 ust. 2, „wszystki[e] płatności, które stanowią wynagrodzenie w transakcjach handlowych” w rozumieniu jej art. 2 pkt 1, pojęcie „opóźnienia w płatnościach” ma zastosowanie do każdej transakcji handlowej rozpatrywanej indywidualnie [zob. podobnie wyrok z dnia 11 lipca 2024 r., Skarb Państwa (Nieznaczne opóźnienie w płatnościach lub niewielka kwota wierzytelności), C-279/23, EU:C:2024:605, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo].

25 Artykuł 3 ust. 1 tej dyrektywy w związku z jej motywami 16 i 17 przewiduje, że w ramach transakcji handlowych między przedsiębiorstwami wierzyciel, który wypełnił swoje zobowiązania i nie otrzymał należności w odpowiednim czasie, jest uprawniony do odsetek za opóźnienia w płatnościach, bez konieczności przypomnienia, chyba że dłużnik nie jest odpowiedzialny za

opóźnienie. Odsetki te, podobnie jak minimalna stała kwota, stają się wymagalne automatycznie po upływie terminu płatności przewidzianego w art. 3 ust. 3 i 5 tej dyrektywy, o ile spełnione są warunki określone w ust. 1 tego artykułu.

26 Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 2011/7, który odsyła między innymi do jej art. 3, przewiduje, że w przypadku gdy w ramach transakcji handlowych wymagalne stają się odsetki za opóźnienia w płatnościach, wierzyciel jest uprawniony do uzyskania od dłużnika co najmniej stałej kwoty w wysokości 40 EUR stanowiącej rekompensatę za koszty odzyskiwania należności. Zgodnie z owym art. 6 ust. 2 ta stała kwota jest należna, a przypomnienie skierowane do dłużnika jest zbędne, i ma na celu zrekompensowanie wierzycielowi poniesionych kosztów odzyskiwania należności. Na mocy art. 6 ust. 3 tej dyrektywy wierzyciel jest uprawniony do żądania od dłużnika, oprócz rzeczonej stałej kwoty, rozsądnej rekompensaty za wszystkie koszty odzyskiwania należności przekraczające tę kwotę, takie jak koszty poniesione w związku z korzystaniem z usług prawnika lub firmy windykacyjnej.

27 W pierwszej kolejności z wykładni literalnej i kontekstowej art. 6 ust. 1 wspomnianej dyrektywy wynika, że minimalna stała kwota w wysokości 40 EUR jest należna wierzycielowi, który wypełnił swoje zobowiązania, za każdą niezrealizowaną w terminie płatność stanowiącą wynagrodzenie za transakcję handlową w rozumieniu art. 2 pkt 1 tej dyrektywy, niezależnie od kwoty wierzytelności, której dotyczy opóźnienie w płatności, czy czasu trwania tego opóźnienia [zob. podobnie wyrok z dnia 11 lipca 2024 r., Skarb Państwa (Nieznaczne opóźnienie w płatnościach lub niewielka kwota wierzytelności), C-279/23, EU:C:2024:605, pkt 26].

28 W drugiej kolejności wykładnię tę potwierdza cel dyrektywy 2011/7. W rzeczywistości bowiem, zgodnie z art. 1 ust. 1 tej dyrektywy, interpretowanym w świetle jej motywów 12 i 19, dyrektywa ta ma na celu nie tylko zniechęcanie do opóźnień w płatnościach poprzez zapobieganie sytuacjom, w których opóźnienia takie są korzystne finansowo dla dłużnika ze względu na niski poziom odsetek lub brak ich naliczenia w takiej sytuacji, ale również skuteczną ochronę wierzyciela przed takimi opóźnieniami [zob. podobnie wyrok z dnia 11 lipca 2024 r., Skarb Państwa (Nieznaczne opóźnienie w płatnościach lub niewielka kwota wierzytelności), C-279/23, EU:C:2024:605, pkt 27].

29 W tym kontekście nieznaczny charakter opóźnienia w płatnościach nie może uzasadniać ani zwolnienia dłużnika, który nie spłacił swojego długu w terminie, od zapłaty minimalnej stałej kwoty, ani obniżenia tej kwoty, która jest należna tytułem rekompensaty za koszty odzyskiwania należności za każde opóźnienie w płatnościach, za które dłużnik jest wyłącznie odpowiedzialny. To zwolnienie lub obniżenie prowadziłoby do pozbawienia skuteczności (effet utile) art. 6 dyrektywy 2011/7, którego celem jest nie tylko rekompensata „za koszty odzyskiwania należności poniesione przez wierzyciela”, lecz także zniechęcenie do takich opóźnień w płatnościach [zob. podobnie wyroki: z dnia 4 maja 2023 r., ALD Automotive, C-78/22, EU:C:2023:379, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 11 lipca 2024 r., Skarb Państwa (Nieznaczne opóźnienie w płatnościach lub niewielka kwota wierzytelności), C-279/23, EU:C:2024:605, pkt 28].

30 Ponadto zwolnienie dłużnika z zapłaty minimalnej stałej kwoty 40 EUR przewidzianej w art. 6 ust. 1 tej dyrektywy byłoby równoznaczne z przyznaniem dłużnikowi odstępstwa od tego przepisu, które sprowadzałoby się do zwolnienia go z obciążenia finansowego wynikającego z ciążącego na nim obowiązku zapłaty takiej kwoty z tytułu każdej nieuregulowanej w terminie płatności, przy czym odstępstwo to nie jest uzasadnione jakimkolwiek „obiektywnym powodem” w rozumieniu art. 7 ust. 1 akapit drugi lit. c) wspomnianej dyrektywy [zob. podobnie wyroki:

z dnia 4 maja 2023 r., ALD Automotive, C-78/22, EU:C:2023:379, pkt 28; z dnia 11 lipca 2024 r., Skarb Państwa (Nieznaczne opóźnienie w płatnościach lub niewielka kwota wierzytelności), C-279/23, EU:C:2024:605, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo].

31 W niniejszym przypadku sąd odsyłający uważa, że – poza ustaleniem terminu płatności przez strony w postępowaniu głównym i stwierdzeniem braku dokonania jej przez dłużnika – powinien on zbadać pozew o zapłatę stałej kwoty 40 EUR złożony przez PFK w świetle „nadużycia prawa podmiotowego, w tym prawa Unii", ponieważ jego zdaniem PFK dąży do wykorzystania w sposób instrumentalny przepisów dyrektywy 2011/7 wyłącznie w celu uzyskania dodatkowych zysków od Cydonii, jej dłużnika.

32 Z ogólnej zasady prawa Unii zakazującej podmiotom prawa powoływania się na normy tego prawa w sposób noszący znamiona oszustwa lub nadużycia wynika, że państwo członkowskie musi odmówić, nawet w braku przepisów prawa krajowego przewidujących taką odmowę, możliwości skorzystania z przepisów prawa Unii, jeżeli dana osoba powołuje się na te przepisy nie po to, aby realizować ich cele, lecz aby uzyskać korzyści przyznane tej osobie przez prawo Unii, w sytuacji gdy obiektywne warunki wymagane w celu uzyskania zamierzonej korzyści przewidziane przez prawo Unii zostały spełnione wyłącznie formalnie (wyrok z dnia 30 października 2025 r., Mercedes-Benz Bank i Volkswagen Bank, C-143/23, EU:C:2025:837, pkt 78, 80 i przytoczone tam orzecznictwo).

33 Dowód istnienia praktyki stanowiącej nadużycie wymaga z jednej strony zaistnienia ogółu obiektywnych okoliczności, z których wynika, że pomimo formalnego dochowania warunków przewidzianych we właściwych uregulowaniach Unii cel zamierzony przez te uregulowania nie został osiągnięty, a z drugiej strony wystąpienia subiektywnego elementu w postaci woli uzyskania korzyści wynikającej ze wspomnianych uregulowań Unii poprzez sztuczne wywołanie warunków wymaganych dla jej uzyskania (wyrok z dnia 30 października 2025 r., Mercedes-Benz Bank i Volkswagen Bank, C-143/23, EU:C:2025:837, pkt 81 i przytoczone tam orzecznictwo).

34 O ile do sądu odsyłającego należy zbadanie istnienia praktyki stanowiącej nadużycie w zawisłych przed nim sporach z uwzględnieniem wszystkich okoliczności faktycznych i okoliczności sprawy, o tyle Trybunał może jednak dostarczyć temu sądowi wszystkich elementów wykładni prawa Unii, które mają ułatwić jego ocenę (zob. podobnie wyrok z dnia 30 października 2025 r., Mercedes-Benz Bank i Volkswagen Bank, C-143/23, EU:C:2025:837, pkt 82).

35 W niniejszej sprawie należy zauważyć, podobnie jak uczyniła to Komisja w uwagach na piśmie, że po pierwsze, przyznanie PFK prawa do zapłaty na jej rzecz stałej kwoty może przyczynić się do realizacji celów realizowanych przez art. 6 ust. 1 dyrektywy 2011/7, przypomnianych w pkt 28 niniejszego wyroku, poprzez zniechęcenie do opóźnień w płatnościach, poprzez unikanie sytuacji, w której opóźnienia te byłyby korzystne finansowo dla dłużnika ze względu na niski poziom lub brak naliczenia odsetek za opóźnienie, oraz poprzez zapewnienie wierzycielowi możliwie najpełniejszej rekompensaty za poniesione koszty odzyskiwania należności. Po drugie, samo wykonywanie prawa przewidzianego w tym przepisie nie może być utożsamiane ze sztucznym stworzeniem sytuacji, w której przesłanki skorzystania prawa do odszkodowania zostały spełnione jedynie formalnie.

36 Ponadto, jak wynika z motywu 16 tej dyrektywy, wierzyciel ma prawo żądać stałej kwoty przewidzianej w art. 6 ust. 1 tej dyrektywy, niezależnie od żądania zapłaty odsetek za opóźnienie.

37 Co więcej, żaden przepis wspomnianej dyrektywy nie uzależnia wykonania tego prawa od dochowania określonego terminu. W tym względzie Trybunał orzekł już, że dyrektywa 2011/7 nie reguluje warunków, na jakich roszczenia odpowiadające w szczególności minimalnej stałej kwocie mogą w danym przypadku wygasnąć [zob. podobnie wyrok z dnia 18 grudnia 2025 r., E. (Potrącenie wierzytelności), C-481/24, EU:C:2025:996, pkt 34].

38 Tak więc zasady proceduralne mające na celu zapewnienie ochrony praw, które podmioty prawa wywodzą z prawa Unii, należą do wewnętrznego porządku prawnego każdego państwa członkowskiego na mocy zasady autonomii proceduralnej państw członkowskich, pod warunkiem jednak, że nie są one mniej korzystne od zasad regulujących podobne sytuacje o charakterze wewnętrznym (zasada równoważności) i nie czynią wykonywania praw przyznanych przez porządek prawny Unii praktycznie niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym (zasada skuteczności) (zob. analogicznie wyrok z dnia 16 lipca 2026 r., Bukla, C-26/25, EU:C:2026:593, pkt 105 i przytoczone tam orzecznictwo).

39 Ponadto w świetle orzecznictwa przypomnianego w pkt 27–30 niniejszego wyroku ani podnoszony nieznaczny charakter opóźnienia w płatnościach, ani złożenie innych pozwów o zapłatę stałej kwoty przewidzianej w art. 6 ust. 1 dyrektywy 2011/7 w podobnych okolicznościach, ani okoliczność, że stosunki handlowe między PFK a Cydonią ustały kilka lat wcześniej, ani też wykup PFK przez niewiarygodne finansowo przedsiębiorstwo same w sobie nie wystarczają do wykazania istnienia praktyki stanowiącej nadużycie w rozumieniu orzecznictwa przypomnianego w pkt 32 i 33 niniejszego wyroku, mogącej podważyć prawo wierzyciela do uzyskania za każde opóźnienie w płatnościach, które można przypisać dłużnikowi, minimalnej stałej kwoty przewidzianej w tym przepisie tytułem rekompensaty za koszty odzyskiwania należności.

40 Z uwagi na wszystkie powyższe argumenty na pytanie prejudycjalne trzeba odpowiedzieć, iż art. 6 ust. 1 dyrektywy 2011/7 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, aby sąd państwa członkowskiego oddalił powództwo wierzyciela o zapłatę minimalnej stałej kwoty przewidzianej w tym przepisie w okolicznościach, w których poprzez swoje zachowanie wierzyciel ten naruszył ogólną zasadę prawa, zgodnie z którą podmioty prawa nie mogą powoływać się na normy prawa Unii w sposób noszący znamiona oszustwa lub nadużycia. Dowód istnienia praktyki stanowiącej nadużycie wymaga jednak z jednej strony zaistnienia ogółu obiektywnych okoliczności, z których wynika, że pomimo formalnego dochowania warunków przewidzianych we właściwych uregulowaniach Unii cel zamierzony przez te uregulowania nie został osiągnięty, a z drugiej strony wystąpienia subiektywnego elementu w postaci woli uzyskania korzyści wynikającej ze wspomnianych uregulowań poprzez sztuczne wywołanie warunków wymaganych dla jej uzyskania.

W przedmiocie kosztów

41 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych

należy interpretować w ten sposób, że:

nie stoi on na przeszkodzie temu, aby sąd państwa członkowskiego oddalił powództwo wierzyciela o zapłatę minimalnej stałej kwoty przewidzianej w tym przepisie w okolicznościach, w których poprzez swoje zachowanie wierzyciel ten naruszył ogólną zasadę prawa, zgodnie z którą podmioty prawa nie mogą powoływać się na normy prawa Unii w sposób noszący znamiona oszustwa lub nadużycia. Dowód istnienia praktyki stanowiącej nadużycie wymaga jednak z jednej strony zaistnienia ogółu obiektywnych okoliczności, z których wynika, że pomimo formalnego dochowania warunków przewidzianych we właściwych uregulowaniach Unii cel zamierzony przez te uregulowania nie został osiągnięty, a z drugiej strony wystąpienia subiektywnego elementu w postaci woli uzyskania korzyści wynikającej ze wspomnianych uregulowań poprzez sztuczne wywołanie warunków wymaganych dla jej uzyskania.

Lycourgos Spineanu-Matei Rodin

Piçarra Fenger

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 1 października 2026 r.

Sekretarz
A. Calot Escobar

Prezes izby
C. Lycourgos